

Risico's voorkomen,

Algemeen

[Tessa Nederhoff]

Bedrijven kunnen overtredingen beter voorkomen. Boetes zijn hoog en worden steeds vaker aan personen opgelegd. "Het naleven van de wet- en regelgeving is van groot belang", benadrukt Marco Bastiaanssen.

Overtredingen moeten worden voorkomen, want fouten hebben grote gevolgen. Dat was de conclusie tijdens het symposium 'Compliance, verantwoordelijkheid en verantwoording' dat JPR Advocaten organiseerde voor Nevedileden tijdens de Military Boekelo. "In het recht wordt er steeds meer op de man gespeeld. Ook onbewuste fouten en achteloosheid worden afgestraft", waarschuwt Ruurd van Eck, advocaat bij JPR Advocaten.

Ad-hoc

Het naleven van wet- en regelgeving. Daar draait het om bij compliance. Er zijn meerdere manieren voor bedrijven om de naleving van regelgeving te borgen, vertelt Marco Bastiaanssen, projectmanager bij ingenieursbureau

Tauw. "Voor het naleven van de regels kan een directe, urgente aanleiding zijn, zoals geuroverlast of brand. Het bedrijf heeft weinig controle meer doordat de omgeving de regie neemt en de tijdsdruk hoog is. De aanpak die daarop volgt is ad-hoc. Belangrijk is dat er planmatig te werk wordt gegaan, zodat vertrouwen bij instanties en de overheid wordt teruggewonnen. Hiervoor is het in eerste plaats van belang om rustig te blijven en een stappenplan te doorlopen", aldus Bastiaanssen. Wat is het probleem precies? Hoe moet dit probleem worden aangepakt en aan welke wet- en regelgeving moet worden voldaan?

Na het beantwoorden van deze vragen moet overleg met de bevoegde instanties plaatsvinden. "Krediet opbouwen

"Krediet opbouwen bij de overheid is van groot belang. Sluiting kan ermee worden voorkomen", stelt Marco Bastiaanssen.

geld besparen

JPR-symposium: 'Compliance, verantwoordelijkheid en verantwoording'

bij de overheid is van groot belang. Sluiting kan ermee worden voorkomen." Daarna moet zo snel mogelijk actie worden ondernomen, zodat het probleem wordt opgelost. De situatie moet goed in de gaten worden gehouden, zodat niet opnieuw andere problemen ontstaan. Communicatie hierover naar de klant en omgeving is onontbeerlijk. "Je moet voorkomen dat de klanten door de calamiteit weglopen en dat de buurt zich tegen je keert", aldus de projectmanager.

Geld besparen

In plaats van ad hoc acties ondernemen, kan een bedrijf ook proactief met de regelgeving bezig zijn, zodat risicosituaties worden voorkomen en het bedrijf voldoende is voorbereid op een calamiteit. "Hierbij ga je planmatig te werk vóórdat er problemen zijn ontstaan. Je maakt een Gap-analyse: wat zijn de verschillen tussen de huidige en gewenste situatie? Hierbij bekijk je de regelgeving en bepaal je wat binnen het bedrijf prioriteit heeft. Hierop wordt actie ondernomen. Er worden maatregelen en acties uitgevoerd, het overzicht wordt bewaard en indien nodig vindt bijsturing plaats. Verschillende mensen krijgen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden toebedeeld. De maatregelen worden gemonitord en aan de overheid getoond om een goede relatie te bewerkstelligen.

"Ga nog een stap verder en je bent het beste jongetje van de klas. Bij 'beyond compliance' ga je verder dan de wettelijke regels", legt Bastiaanssen uit. "Het bedrijf streeft dan naar continue verbetering op het gebied van compliance en beheert een managementsysteem waarin het naleven van compliance wordt gewaarborgd. Met deze methode kan een bedrijf veel geld besparen. Het zorgt voor een laag risicoprofiel, trans-

parantie naar de omgeving, een positief imago en een goede relatie met het bevoegd gezag, zoals de lokale overheid."

Eigen verantwoording

De overheid houdt toezicht, maar wordt zelden aansprakelijk gesteld als er bij een bedrijf een calamiteit plaatsvindt. In de toekomst zal de overheid als controlerende instantie steeds meer terugtreden, waardoor ze minder feeling met het bedrijfsleven krijgen, verwacht Bastiaanssen. "Dit heeft wellicht tot gevolg dat ze óf meer toelaten, of achterdochtig worden." Een ander gevolg van de terugtrekkende overheid is dat ondernemers steeds meer worden geacht zelf de wet te kennen. "Maar de wet- en regelgeving is complex en het is vaak lastig om te zien wat de regels betekenen voor het eigen bedrijf. Daarbij helpen wij klanten", vertelt Bastiaanssen. "Zo bekijken we per activiteit die het bedrijf onderneemt welke wet- en regelgeving eraan hangt. Een voorbeeld is de opslag van grondstoffen. Welke regels komen daarbij kijken? Daarvan maken wij een duidelijk overzicht."

Controle

De externe controle op compliance door de overheid bestaat uit toezicht en handhaving, legt Van Eck uit. "Toezicht kan bestuursrechtelijk en strafrechtelijk plaatsvinden. Voor bestuursrechtelijk toezicht hoeft geen sprake te zijn van verdenking, bij strafrechtelijk toezicht wel." Een toezichthouder moet zich kunnen legitimeren en mag alleen toezicht houden op zaken waartoe hij is aangewezen, benadrukt Van Eck. Toezichthouders hebben toegang tot elke plaats, met uitzondering van de woning. Benodigde apparatuur mag worden meegenomen, papieren mogen

>>>

>> Risico's voorkomen, geld besparen

"De schade van een overtreding is vaak groter dan de opbrengsten", waarschuwt Ruurd van Eck.

worden ingezien en kopieën mogen worden gemaakt. "Alleen correspondentie met de advocaat hoeft niet te worden afgegeven. Het is dan ook verstandig deze correspondentie in een aparte map te bewaren", adviseert Van Eck. Ook mag de toezichthouder monsters nemen. Op verzoek van de belanghebbende is de toezichthouder verplicht een controle-monster te nemen. "Dat kan van belang zijn om aan te tonen dat de metingen van de toezichthouder onjuist zijn." Vervoersmiddelen mogen worden onderzocht en inlichtingen mogen worden gevraagd aan iedereen die met de betreffende activiteit te maken heeft. De ondervraagde persoon heeft hierbij geen zwijgrecht. "Pas als er sprake is van een strafrechtelijke verdenking kan de verdachte zich beroepen op het zwijgrecht. Liegen is niet toegestaan en meewerken verplicht. Er staat een straf op van maximaal 3800 euro of een gevangenisstraf van drie maanden", waarschuwt de advocaat.

Vervolging

Het belangrijkste verschil tussen toezicht en vervolging is dat de bevoegdheden van de toezichthouders bij een verdenking verder gaan. Er mag bijvoorbeeld een huiszoeking plaatsvinden en personen mogen worden gearresteerd. Aan de andere kant is de bescherming ook

beter doordat de verdachte zich mag beroepen op het zwijgrecht. "Maar informatie die tijdens het toezichthoudend proces bekend wordt, en waarbij het zwijgrecht dus niet geldt, mag wel worden gebruikt bij een eventuele vervolging", benadrukt Van Eck.

Repareren

Als er tijdens het toezicht een overtreding wordt geconstateerd, kan op verschillende manieren worden opgetreden: repareren of straffen. Bij het eerste geval is er geen sprake van opzet. Bijvoorbeeld als bij een brand asbest is vrijgekomen, kan het bedrijf worden verplicht de asbest op te ruimen. De overheid heeft twee manieren om de overtreder zover te krijgen dat hij actie onderneemt of juist ergens mee stopt: een dwangsom of bestuursdwang. Een dwangsom wordt opgelegd als er niet binnen afzienbare tijd actie wordt ondernomen. "Mocht de overtreder hieraan geen boodschap hebben, dan komt de overheid in actie, maar worden de kosten voor bijvoorbeeld het opruimen van de asbest op de overtreder verhaald."

Straffen

Is er wel sprake van opzet of verwijtbaarheid, dan kan ook een straf worden opgelegd. "Hierbij kun je denken

aan een boete, gevangenisstraf of sluiting." Vaak maakt publicatie van de overtreding ook deel uit van de straf. Bezwaar en beroep hiertegen is mogelijk, maar dat moet wel gebeuren binnen de daarvoor geldende termijn. Direct met het bezwaar is het verstandig een voorlopige voorziening te vragen waarin publicatie wordt verboden."

Verschuiving

De laatste jaren vindt er een verschuiving van verantwoordelijkheid plaats. Eigenaren, bestuurders, toezichthouders, leidinggevenden en adviseurs als advocaten, notarissen en accountants worden verantwoordelijk gesteld bij fouten. "Er wordt steeds vaker op de man gespeeld. Sinds 2009 worden ook boetes aan bestuurders opgelegd in plaats van aan vennootschappen. De overtreder is sindsdien echt degene die de overtreding pleegt, medepleegt of feitelijk leiding geeft", stelt Van Eck. "Dit hoeft dus niet degene te zijn die de overtreding uitvoert of bedenkt. Een leidinggevende die kennis heeft van overtredingen, bevoegd is maatregelen hiertegen te nemen, maar niets doet, is persoonlijk aansprakelijk."

Schade

Bestuurders kunnen worden geconfronteerd met een dwangsom, of draaien op voor de kosten die voortvloeien uit bestuursdwang. "De directeur kan bijvoorbeeld persoonlijk worden gedwongen de asbest op te ruimen of de kosten daarvan te dragen. De kosten kunnen hoog oplopen, maar ook de gevolgen van naming en shaming kunnen gigantisch zijn. Je komt met naam en toenaam in de krant", vertelt Van Eck. Verzekeren van kwade wil is niet mogelijk. "Overtredingen kunnen dan ook beter worden voorkomen. De schade van de overtreding is vaak groter dan de opbrengsten. Compliance is van groot belang. Mocht het toch zo ver komen dat de overheid gaat optreden, dan is een deskundige die u hier doorheen kan loodsen onmisbaar", concludeert Van Eck. ■